

Foto: Mathilde du Sol

**OMDAT JE OOK MET EEN BEPERKING IN DE
BUURT MOET KUNNEN SPORTEN**

Grenzeloos Actief

Om mensen met een beperking in beweging te krijgen is meer nodig dan goede wil. Het kabinet heeft in het regeerakkoord aangegeven dat iedereen dicht bij huis moet kunnen sporten, ook mensen met een handicap.

Tekst: **Sandra van Maanen**

Juist voor die doelgroep is dat nog niet vanzelfsprekend. Eind april werd op Papendal het programma Grenzeloos Actief gepresenteerd, nieuw sport- en beweegbeleid waarmee minister Edith Schippers de toegankelijkheid van sport voor iedereen wil vergroten. Binnen drie jaar moeten daarmee ook mensen met een beperking

“Zet de sporters boven geldstromen, maar ook boven je eigen doelstellingen”

passend en toegankelijk aanbod in de buurt kunnen vinden. Een ambitieus plan, waarbij vooral regionale samenwerking en versterking van sport- en beweegaanbieders cruciaal zijn. Hierin speelt, naast MEE Nederland, NOC*NSF en Sportkracht12, ook de Vereniging Sport en Gemeenten een belangrijke rol.

“Prachtig, al dat enthousiasme”

Rita van Driel coördineert Grenzeloos Actief vanuit NOC*NSF. Ze werd direct na de presentatie bedolven onder telefoontjes en mails van mensen die meteen kansen en mogelijkheden zagen. “Die reacties had ik niet zo snel verwacht. Maar het is prachtig natuurlijk, al dat enthousiasme. Het geeft aan dat dit programma op het goede moment komt.”

Onontgonnen is het terrein van sportstimulering voor gehandicapten niet. Al sinds

2000 wordt er gewerkt aan organisatorische integratie. Gehandicaptensport staat niet meer op zichzelf, maar is ondergebracht bij de sportbonden. Tussen 2008 en 2012 werd er werk van gemaakt om het aanbod bij de verenigingen onder te brengen en werden programma's als Special Heroes, Revalidatie, Sport en Bewegen en Zo kan het ook! ingezet om met name de vindbaarheid van aanbod te vergroten. “Mooie programma's om te laten zien dat sport voor iedereen is”, vindt Van Driel.

Maar toch was het niet genoeg. De genoemde interventies richtten zich in hoofdzaak op gehandicapten die vanuit instellingen of het onderwijs in beeld zijn. De grote groep die zich thuis bevindt, wordt

niet geactiveerd. Grenzeloos Actief ambieert dat wel te doen. Van Driel: “Een belangrijke partner om dat te bereiken is MEE. Zij hebben rechtstreeks contact met de cliënten, op het gebied van wonen, werken en vrije tijd. Juist dat laatste is de sleutel.”

Focus en doen waar je goed in bent

De uitdaging om mensen met een beperking in beweging te krijgen ziet Van Driel wel degelijk, met name waar het gaat om de match tussen vraag en aanbod. “Steeds meer sportverenigingen zijn goed ingericht, hebben ook sporters met een beperking veel te bieden. Maar hoe vinden deze sporters ‘hun’ vereniging? Waar kunnen ze

Rita van Driel, coördinator 'Grenzeloos Actief'

Jan de Vries, directeur MEE Nederland

“Het is niet de bedoeling dat straks elke vereniging aanbod heeft voor iedere beperking. Dat werkt versnippering in de hand”

terecht voor bijvoorbeeld rolstoelbasketbal, of fitness voor blinden? En hoe maken we het mogelijk dat iedereen zelf keuzes maakt voor de sport die hem of haar past? Het is niet de bedoeling dat straks elke vereniging aanbod heeft voor iedereen, voor iedere beperking. Dat werkt versnippering in de hand. Focus en doen waar je goed in bent vinden we belangrijk. Vanuit die visie

is regionale samenwerking essentieel. Want wie weet is er in de regio wel een vereniging die precies biedt wat je zoekt. Je moet het alleen wél weten. Grenzeloos Actief houdt om die reden de 43 Wmo-regio's aan, want daar is al sprake van samenwerking op uiteenlopend gebied.”

Cruciale rol voor MEE

Een cruciale rol in het nieuwe programma wordt ingenomen door MEE, de organisatie die inmiddels al decennialang mensen met een beperking ondersteuning biedt om optimale participatie te bereiken. MEE zorgt ervoor dat elk jaar zo'n 100.000 mensen met een beperking door onderwijs, arbeid of vrije tijd en sport aansluiting vinden, gewoon meetellen.

Jan de Vries, directeur van MEE Nederland, vertelt dat zijn organisatie sinds 1 januari dit jaar door bijna alle Nederlandse gemeenten is ingehuurd om vanuit de nieuwe Wmo-structuur te werken aan integratie en participatie van mensen met een beperking. Waarom Grenzeloos Actief juist voor MEE heeft gekozen, is wat hem betreft wel duidelijk. “We kennen de doelgroep en haar sociale infrastructuur goed. Daardoor kunnen we een verbindende schakel worden met de verenigingen”, zegt hij. “MEE telt 21 regionale MEE-organisaties, met een landelijke dekking. We zijn geen sportdeskundigen, maar wel de netwerkpartner die voor deze doelgroep actief is. We werken nauw samen met instellingen, wijkteams, het speciaal onderwijs, maar ook revalidatie-instellingen.”

Wat De Vries betreft is er voorlopig genoeg werk aan de winkel. Doel is om nog meer mensen met een beperking te vinden en hen te laten kiezen uit passend sportaanbod. Bij voorkeur in de buurt. “Dat begint met het

De perfecte match

Alles draait om de perfecte match tussen vraag en aanbod van sport- en beweegactiviteiten voor mensen met een handicap. Regionale samenwerkingsverbanden en sterkere sport- en beweegaanbieders vormen de crux.

De beoogde resultaten zijn:

- mensen met een handicap en sport- en beweegaanbieders weten waar ze informatie kunnen vinden over de geschikte sport- en beweegmogelijkheden in de regio. Verschillende (oud-)sporters en bekende Nederlanders zijn enthousiast om bekendheid te geven aan de makkelijk vindbare en actuele informatie over het aanbod;
- sociale wijkteams en andere toegangsvoorzieningen tot de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) verwijzen mensen met een beperking actief door naar passend sport- en beweegaanbod in de regio;
- een landelijk dekkende structuur van ongeveer 43 regionale samenwerkingsverbanden waar vraag en aanbod gematcht wordt en die in 2019 zelfstandig gecontinueerd kan worden. De samenwerkingsverbanden komen tot stand door met maatwerk binnen de regio's bestaande structuren op lokaal niveau te verbinden en te versterken;
- verbetering van het sport- en beweegaanbod op 430 locaties binnen de regio's. Met maatwerk binnen de regio's wordt het aanbod op basis van de vraag vanuit de doelgroep en de interesse van de sport- en beweegaanbieder aangepakt. Dit resulteert in duurzame meerjarenplannen en activiteiten van aanbieders, met aandacht voor de kwaliteit, het kader en de accommodatie. De aanbieders werken samen met partijen uit de buurt en fondsen.

Gehandicaptensport wordt een van de belangrijkste focusgebieden van NOC*NSF en haar partners tijdens de (Europese) Sportweek volgend jaar. De Nationale Sportweek 2016 valt dan samen met de Paralympische Spelen in Rio de Janeiro.

wegnemen van belemmeringen en mensen overtuigen van de mogelijkheden die sport biedt. Ondanks alle inspanningen zijn er nog steeds obstakels, niet alleen op het gebied van aanbod en deskundigheid bij verenigingen, maar ook op praktisch vlak, zoals vervoer naar de vereniging en goede begeleiding. En vergeet de emotionele en sociale drempels niet. Beginnen met sporten is voor deze doelgroep vaak een enorme stap. Die drempels willen we slechten, door vooroordelen weg te nemen, zelfvertrouwen te versterken en mensen ervan te overtuigen dat juist door sport participatie in de samenleving toeneemt.”

De Vries hoopt tegelijk dat ook gemeenten die kans benutten. “Investeren in sport leidt tot grotere zelfredzaamheid, zelfvertrouwen en persoonlijke groei. Dat zijn ook de elementen die je nodig hebt om succesvol te worden in het arbeidsproces, het vinden van een baan. Voor MEE is sport geen doel op zichzelf, het is een middel om weer mee te doen, ook op andere terreinen. Sporten en weer meetellen werkt daarnaast ook preventief, en uiteindelijk lastenverlagend voor de hele gemeenschap.”

“Investeren in sport leidt tot grotere zelfredzaamheid, zelfvertrouwen en persoonlijke groei”

Uniek Sporten

In de regio Arnhem (en sinds kort ook in de regio Nijmegen) is al sprake van een uniek samenwerkingsverband op het gebied van aangepast sporten. Dit heeft ertoe geleid dat achttien partijen vanuit de overheid, zorg, speciaal onderwijs en ondersteunende organisaties intensief samenwerken met sportaanbieders in de regio. Arjo Wijn-

horst coördineert samen met zijn collega's het sportloket voor aangepast sporten, ofwel Uniek Sporten, een initiatief dat 2,5 jaar geleden door Sportbedrijf Arnhem en De Onderwijsspecialisten werd genomen. “We richten ons op het geven van sportadvies: waar kun je in jouw buurt sporten of bewegen. Daarnaast ondersteunen we sportaanbieders bij het opzetten van specifiek aanbod voor de doelgroep en het trainen van kwalitatief goede sportinstructeurs. Maar nog belangrijker is onze rol als samenwerkingsorganisatie, een verbindende factor tussen de tien gemeenten in deze regio, MEE, het revalidatiecentrum, zorgpartijen en het speciaal onderwijs.” Uniek Sporten is organisator en aanjager van initiatieven die gezamenlijk worden opgepakt. “Om ervoor te zorgen dat het sportaanbod gestaag groeit en deskundigheid toeneemt. We zijn van korte lijnen, snel schakelen, praktisch handelen. Zo hebben we voor het revalidatiecentrum waar mensen met niet-aangeboren hersenletsel worden behandeld een vereniging gevonden die een sport- en spelgroep wilde beginnen, met als uiteindelijk doel dat de patiënten vervolgens op termijn in hun eigen wijk doorstromen naar een geschikte aanbieder.”

Troef van Uniek Sporten is de ervaring die inmiddels tot mooi resultaat leidde. In vier jaar tijd nam de sportparticipatie van mensen met een beperking in Arnhem met tien procent toe. “Zij sporten permanent, minimaal een keer per maand. Daar zijn we enorm blij mee”, zegt Wijnhorst. “Onze ervaring is dat veel gemeenten tegen dezelfde punten aanlopen. Samenwerking is soms moeilijk, het blijft lastig om over muurtjes heen te kijken. Wij hebben ervaren dat de focus op de doelgroep moet liggen, niet op organisatiebelangen. Dat is wat we de deelnemende partijen ook continu voorhouden: maak het samen zo goed mogelijk voor de sporters, zet hen boven geldstromen, maar ook boven je eigen doelstellingen.”

Dat het concept werkt, bewijst Uniek Sporten niet alleen in de toename van sportparticipatie. Ook het aantal sportaanbieders

Arjo Wijnhorst, coördinator aangepast sporten bij Uniek Sporten

in de regio dat inmiddels specifiek aanbod voor de doelgroep heeft ontwikkeld is groot. “Alleen hier al zijn het er ruim honderd! Populair zijn aangepast fitness en zwemmen, maar ook rolstoelschermen, G-voetbal en atletiek groeien enorm.”

Verder lezen...

Op het Visie & Beleidsplein op www.sportengemeenten.nl kunt u de volgende documenten downloaden:

‘MINVWS (2015). Kamerbrief over gehandicapten sportbeleid’ bij *Landelijke nota's en rapporten*

‘Stichting Onbeperkt Sportief en Mulier Instituut (2014). Gemeentelijke sportmatch gehandicapten Montfoort’ bij *Maatschappelijke verbondenheid*

‘Stichting Onbeperkt Sportief (2014). Richtlijnen toegankelijkheid indoor sportaccommodaties’ bij *Accommodatiebeleid, accommodatiebeleid*